

(DELOVI KOJI SE ODNOSU NA BALKAN)

Ugovor između V. Britanije, Austro-Ugarske, Francuske, Nemačke, Italije, Rusije i Turske.
Berlin, 13. jul 1878. godine

Član I. Bugarska se konstituiše kao autonomna i zavisna Kneževina pod vrhovnom vlašću Njegovog Carskog Veličanstva Sultana. Kneževina će imati hrišćansku vladu i nacionalnu miliciju.

Član XXIII. Visoka Porta preuzima obavezu da na Ostrvu Krit dosledno primenjuje Organski zakon iz 1868. godine uz modifikacije koje se mogu smatrati pravičnim. Slični zakoni prilagođeni lokalnim potrebama, osim u pogledu oslobođenja od plaćanja poreza koje je priznato Kritu, uvešće se i u drugim delovima Turske u njenom evropskom delu, za koje ovim ugovorom nije predviđena posebna organizacija. Visoka Porta će uputiti posebne komisije, u kojima će u velikoj meri biti zastupljen domaći element, koje će razraditi detalje novih zakona u svakoj pojedinoj provinciji. Planovi organizacije koji proisteknu iz ovih napora podneće se Visokoj Porti na razmatranje koja će se, pre proglašavanja akata na osnovu kojih će oni stupiti na snagu, konsultovati sa Evropskom komisijom ustanovljenom za Istočnu Rumeliju.

Član XXV. Provincije Bosnu i Hercegovinu će zaposesti i njima upravljati Austro-Ugarska. Budući da vlada Austro-Ugarske ne želi da preuzme upravljanje u Novopazarskom sandžaku (sadašnja Pokrajina Kosovo), koji se prostire između Srbije i Crne Gore u pravcu jugoistoka na drugoj strani Mitrovice, otomanska administracija će tamo i dalje obavljati svoje funkcije. Međutim, da bi se obezbedili održavanje novog političkog stanja, kao i sloboda i bezbednost komunikacija, Austro-Ugarska zadržava pravo da u celom ovom delu nekadašnjeg vilajeta Bosne drži svoje garnizone i da koristi vojne i trgovačke puteve. U tom cilju, vlade Austro-Ugarske i Turske zadržavaju za sebe pravo da se dogovore o detaljima.

Član XXVI. Visoka Porta, kao i sve one Visoke strane ugovornice koje to do sada nisu učinile, priznaju nezavisnost Crne Gore.

Član XXXIV. Visoke strane ugovornice priznaju nezavisnost Kneževine Srbije, u zavisnosti od uslova izloženih u sledećem članu.

Član XXXV. Ni za jedno lice u Srbiji razlika u verskoj opredeljenosti ili konfesiji ne sme biti povod za isključenost ili nemogućnost u pogledu uživanja građanskih ili političkih prava, rada u javnim službama, obavljanja javnih funkcija i ukazivanja počasti, kao ni u pogledu obavljanja raznih profesija i delatnosti, u bilo kom mestu. Sloboda i vidno praktikovanje svih oblika ispovedanja vere obezbediće se svim domaćim licima u Srbiji, kao i strancima, i neće biti nikakvih prepreka u pogledu hijerarhijske organizacije različitih zajednica niti u pogledu njihovih odnosa s njihovim duhovnim poglavarima.

Član XLIII. Visoke strane ugovornice priznaju nezavisnost Rumunije, pod uslovima izloženim u sledećim članovima.

Član XLIV. Ni za jedno lice u Rumuniji razlika u verskoj opredeljenosti ili konfesiji ne sme biti

povod za isključenost ili nemogućnost u pogledu uživanja građanskih ili političkih prava, rada u javnim službama, obavljanja javnih funkcija i ukazivanja počasti, kao ni u pogledu obavljanja raznih profesija i delatnosti, u bilo kom mestu. Sloboda i vidno praktikovanje svih oblika ispovedanja vere obezbediće se svim domaćim licima u Rumuniji, kao i strancima, i neće biti nikakvih prepreka u pogledu hijerarhijske organizacije različitih zajednica niti u pogledu njihovih odnosa s njihovim verskim poglavarima. Podanici i državljani svih Sila, trgovci i druga lica, biće u Rumuniji ravnopravno tretirani bez obzira na veru, na bazi potpune jednakosti.

Član **XLV**. Kneževina Rumunija vraća Njegovom Veličanstvu Ruskom Caru onaj deo teritorije Besarabije koji je odvojen od Rusije Pariskim ugovorom iz 1856. godine, koji je na zapadu ograničen srednjim tokom reke Prut a na jugu srednjim tokom rukavca Kilija i ušćem Stari Stambol (današnja država Moldavija).

Član **LVIII**. Visoka Porta ustupa Ruskoj Carevini teritorije Ardahan, Kars i Batum (današnja Jermenija i Gruzija, sa malim delom severoistočne Turske) u Aziji, zajedno sa lukom ove poslednje pomenute teritorije.

Član **LIX**. Njegovo Veličanstvo Car Rusije izjavljuje svoju nameru da Batum bude slobodna luka, uglavnom trgovačka.

Član **LXII**. Budući da je Visoka Porta izrazila nameru da održava načelo verske slobode, kao i da mu da najšire tumačenje, Strane ugovornice primaju k znanju ovu spontanu izjavu. Verska razlika ne sme ni u kojem delu Otomanskog carstva biti povod za isključenost ili nemogućnost bilo kojeg lica u pogledu uživanja građanskih ili političkih prava, rada u javnim službama, obavljanja javnih funkcija i ukazivanja počasti, ili obavljanja različitih profesija i delatnosti, u bilo kom mestu. Sloboda i vidno praktikovanje svih oblika vere obezbediće se svima i neće biti nikakvih prepreka u pogledu hijerarhijske organizacije različitih zajednica niti u pogledu njihovih odnosa s njihovim duhovnim poglavarima.

Duhovna lica, hodočasnici, kao i monasi svih nacionalnosti koji putuju u evropski deo Turske, ili u njen azijski deo, uživaće ista prava, povlastice, kao i privilegije.

Gore pomenutim licima i njihovim verskim, dobrotvornim i drugim ustanovama u svetim mestima i drugde priznaje se pravo na službenu zaštitu od strane diplomatskih ili konzularnih agenata Sila u Turskoj. Izričito se zadržavaju prava koja ima Francuska, i potpuno se podrazumeva da se ne mogu vršiti nikakve izmene u pogledu status quo-a svetih mesta. Monasi na planini Atos, bez obzira na to iz koje zemlje potiču, zadržaće svoje ranije posede i povlastice i uživaju, bez ikakvog izuzetka, potpuno jednaka prava i prerogative.

Izvor:

R. B. Mowat, Izbor ugovora i dokumenata kojima se ilustruje razvoj sistema savremenih evropskih država (Select Treaties and Documents to Illustrate the Development of the Modern European States-System), (Oxford: Oxford University Press, 1915), str. 79-83.

Skenirao: J.S. Arkenberg, Odeljenje za istoriju, Cal. State Fullerton. Prof. Arkenberg je

osavremenio tekst..

© Paul Halsall, jul 1998